

року. Анексія Криму та створення проросійських сепаратистських угруповань на Донбасі спричинили тривалий конфлікт із РФ, який продовжувався до початку повномасштабного вторгнення у 2022 році. Росія, використовуючи економічні та політичні важелі, намагалася утримати Україну у своїй сфері впливу, але зіткнулася із серйозним опором з боку українського суспільства. У 2022 році українське громадянське суспільство, волонтери та благодійники продемонстрували стійкість і єдність у захисті демократичних цінностей та незалежності країни, підтвердивши необхідність посиленої підтримки з боку західних держав для протидії російській агресії.

Оковитий Владислав Миколайович
Науковий керівник – канд. філос. наук, доц. Варипаєв О.М.
Державний біотехнологічний університет

ПРАВА ЛЮДИНИ ТА ЇХ ЗАХИСТ: ІСТОРИЧНИЙ КОНТЕКСТ ТА СУЧАСНІСТЬ

Права людини є наріжним каменем кожного демократичного суспільства. Вони належать людині від народження, незалежно від її етнічної приналежності, статі, віку, віросповідання, політичних переконань та інших особистих характеристик. Ці права є не лише індивідуальним надбанням, але й основою для побудови відкритого, справедливого і гуманного суспільства. Захист прав людини підтримує демократичні процеси та зміцнює суспільні інститути.

В умовах глобалізації та інтенсивного технологічного розвитку права людини стають дедалі вразливішими. Глобальні процеси впливають на різні аспекти життя суспільства: трудову діяльність, політичну участь, соціальну рівність, захист особистих даних тощо. Одночасно, новітні виклики, такі як війни, соціальні та економічні нерівності, порушення конфіденційності, екологічні загрози та масові міграції, сприяють посиленню необхідності в захисті прав людини. Їх захист є необхідним для збереження безпечного та стабільного середовища для всіх людей. Світова спільнота та національні уряди повинні об'єднати зусилля, щоб створити умови, за яких кожна людина може реалізувати свої права та жити в мирі й безпеці.

Історичний розвиток прав людини пройшов довгий і складний шлях. Ідея про те, що кожна людина від природи наділена певними правами, які не можуть бути відняті, існувала ще в античних культурах, наприклад, у Стародавній Греції та Римі. Проте саме в епоху Просвітництва ці ідеї отримали новий розвиток. Філософи, як Джон Локк, Жан-Жак Руссо, Шарль Монтеск'є, висунули положення про невід'ємні права людини, що охоплюють свободу, рівність та недоторканість особистості. Локк, зокрема, вважав, що держава зобов'язана захищати права своїх громадян, інакше вона втрачає легітимність. Його ідеї були основою американської Декларації незалежності та французької Декларації прав людини і громадянина, що стали символами нових підходів до правової системи. Вершиною історичного розвитку концепції прав людини стало прийняття Загальної декларації прав людини ООН у 1948 році, яка стала основним міжнародним документом і визнала фундаментальні права для кожної людини незалежно від її національності та соціального статусу.

Сучасні реалії ставлять перед правами людини нові виклики, які виникають у зв'язку з глобальними подіями, технічним прогресом, війнами та екологічними кризами. Збройні конфлікти залишають серйозний слід на правах цивільного населення: порушуються основні права на життя, безпеку та здоров'я. Мільйони людей, що стають жертвами примусових переселень і насильства, часто не мають доступу до правосуддя та підтримки. Водночас проблема дискримінації залишається актуальною у світі, де багато людей стикаються з обмеженнями через гендерну, расову або іншу соціальну належність. Технологічний прогрес також створює нові ризики: порушення конфіденційності, незаконне використання особистих даних, зростання випадків кібернасильства. Крім того, екологічні катастрофи та зміни клімату

загрожують правам людини, особливо праву на здорове навколишнє середовище та безпечні умови життя. Таким чином, сучасні виклики потребують узгоджених зусиль з боку міжнародної спільноти для захисту та збереження прав людини.

Для забезпечення дотримання прав людини на глобальному рівні діють численні міжнародні та національні інституції. Ключову роль у міжнародній системі захисту прав людини відіграє Організація Об'єднаних Націй, зокрема її Рада з прав людини. Її завданням є моніторинг ситуацій із порушеннями прав людини, надання гуманітарної допомоги та підтримка урядів у створенні відповідних політик. Інші організації, такі як Amnesty International, Human Rights Watch, Європейський суд з прав людини, також вносять великий вклад у захист прав і свобод, документуючи порушення та здійснюючи інформаційні кампанії. На національному рівні багато країн мають інституції, що спеціалізуються на захисті прав людини: омбудсмени, комісії з прав людини та правозахисні відомства.

Активна роль громадянського суспільства в захисті прав людини є необхідною умовою для формування демократичних інститутів і збереження принципів гуманності. Активісти та правозахисні організації часто виявляють порушення прав людини та надають підтримку жертвам дискримінації, насильства та інших соціальних утисків. Завдяки їхній діяльності вдається привернути увагу суспільства до проблем, які інакше могли б залишатися невидимими для широкої громадськості. В Україні роль громадянського суспільства набула особливого значення у зв'язку з сучасними викликами, пов'язаними з військовим конфліктом, який призвів до появи великої кількості внутрішньо переміщених осіб, які потребують соціального та правового захисту. Активісти й волонтери допомагають таким людям забезпечити доступ до життєво важливих ресурсів, надаючи правову допомогу, гуманітарну підтримку та психологічну реабілітацію. Вони також сприяють прозорості та підзвітності державних органів, що робить громадянське суспільство важливим фактором у захисті прав людини.

Права людини є основою стабільного та справедливого суспільства, а їх захист — необхідною умовою для підтримання миру, свободи та гідності. У сучасному світі, що стрімко змінюється, постійно виникають нові загрози, що ставлять під сумнів здобутки в галузі прав людини. Воєнні конфлікти, зміни клімату, розвиток цифрових технологій, соціальні нерівності — всі ці фактори потребують злагоджених дій з боку держав, міжнародних організацій і громадськості. Захист прав людини стає спільним завданням, що потребує підтримки та активної участі кожного громадянина. Лише через тісну співпрацю на глобальному та національному рівнях можна забезпечити реальне дотримання прав людини, щоб кожен індивід міг жити в умовах безпеки, гідності та справедливості.

Панеїваненко Артур Вячеславович

Науковий керівник – канд. юрид. наук, викладач Брулевич В.В.

Державний біотехнологічний університет

ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

В Україні, з початку військового конфлікту в 2014 році, а особливо після повномасштабного вторгнення росії в 2022 році, ситуація з правами людини стала критично важливою темою. Війна призвела до масових порушень прав людини, які потребують термінового реагування з боку держави та міжнародного співтовариства. Перш за все, необхідно зазначити, що в умовах збройного конфлікту права людини, хоч і можуть бути обмежені, проте не можуть бути повністю скасовані. Основні міжнародні документи, такі як Загальна декларація прав людини та Женевські конвенції, визначають, що цивільне населення має право на захист і гуманне ставлення, навіть у часи війни.

Однією з найгостріших проблем є порушення прав цивільних осіб. Особливо вразливими є жінки, діти, літні люди та особи з обмеженими можливостями. Згідно з даними правозахисних організацій, тисячі людей стали жертвами воєнних злочинів, а тисячі інших